

Övervakningskommittén

Dnr: 3.3.17-08109/2023

för lokalt ledd utveckling

ÖK-sekretariatet

2023-05-16

Protokoll nr 1/2023 från möte med övervakningskommittén för lokalt ledd utveckling 2014-2020

Tid: Den 16 maj 2023

Plats: Digitalt

Dagordning: Se bilaga 1

Deltagare: Se bilaga 2

1 Mötets öppnande

Ordförande Tobias Olsson, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet förklarar mötet öppnat och hälsar alla välkomna till övervakningskommittén för lokalt ledd utveckling (ÖK LLU).

Anna Wikström, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet presenterar sig och ersätter Wilhelm Wojtasik plats.

2 Godkännande av dagordningen

Övrig fråga från sekretariatet, rättelse från föregående protokoll. Under punkten 6 Övriga frågor, första passagen: Den utbildning som refererades till att Lokal Utveckling Sverige (LUS) ska hålla är för Jordbruksverkets handläggare, inte för nyanställda på Landsbygdsnätverket.

Övervakningskommittén beslutar att godkänna dagordningen.

3 Årsrapport 2022

Annelie Ström, Jordbruksverket presenterar en sammanfattning av årsrapporten för 2022 som skickats ut till ledamöterna. Se bilaga 3.

Beviljat stöd och utbetalningar

Inom insatsområde 1, regionalfonden (ERUF) avser knappt 80 procent av projekten utveckling av befintligt företagande och entreprenörskap, drygt 10 procent nyföretagande och ca 10 procent främjande av arbetstillfällen.

Inom insatsområde 2, socialfonden (ESF) syftar 90 procent av projekten till stärkt anställningsbarhet för arbetslösa och 10 % till stärkt anpassningsförmåga för redan anställda.

102 procent av programbudgeten har beviljats och hela budgeten är intecknad i beslut om stöd. En övertäckning har gjorts för att möjliggöra fullt utnyttjande. 88 procent av budgeten har betalats ut och det fanns ingen risk för att vi inte skulle nå N+3 under 2022. I år är sista året för stödsökande att skicka in ansökan om utbetalning och de sista ärenden har snart kommit in. Så nu jobbar handläggande enheter på Jordbruksverket med dessa.

Antal projekt och indikatorer

Totalt har 244 projekt inom regionalfonden fått stöd varav 237 av dessa har avslutats. För socialfonden har 116 projekt fått stöd och 93 har avslutats.

Programmets mäts mot flera sorts indikatorer och vi har en god måluppfyllelse. Indikatorerna som presenteras i årsrapporten är framräknade på lite olika sätt, vilket beskrivs i årsrapporten. För regionalfonden har 134 projekt genomförts i tätorter med fler än 5 000 invånare vilket ger en måluppfyllelse på 112 procent. 197 projekt som kopplar samman stad och land ger en måluppfyllelse på 101 procent. För socialfonden har 2 554 deltagare verifierats i avslutade projekt vilket ger en måluppfyllelse på 106 procent. Mer än hälften av deltagarna var kvinnor.

Utvärderingar

Utvärderingssektariatet som finns på Jordbruksverket ansvarar för utvärderingen av programmet för lokalt ledd utveckling inom regionala utvecklingsfonden och socialfonden. Utvärderingar genomförs både av externa och interna utvärderare. Under 2022 publicerades Test av modell för utvärdering av ledareffekter. Utvärderingarna sprids genom webbinformation, bloggen Programmen och pengarna, seminarier och kommunikation, exempelvis med Lokal Utveckling Sverige (LUS) presentationer vid de nationella leaderträffarna och möten med övervakningskommittén.

Problem som påverkar programmets resultat och åtgärder

Det har varit en utmaning att samordna regler för fyra fonder, med risk för högre krav för alla fonder på grund av regelkrav för landsbygdsfonden. Det har pågått arbete under perioden för att försöka förbättra och förenkla där det är möjligt.

Handläggningsläget har förbättrats. Målet är att 70 procent av de ansökningar om stöd som kommit in till LAG och Jordbruksverket ska få beslut inom sex månader (tre månader på LAG och tre månader på Jordbruksverket). Under 2022 har alla bifallsbeslut hanterats inom sex månader. För ansökan om utbetalning är målsättningen att 90 procent av ansökningarna ska få ett beslut inom fyra månader. Utfallet för 2022 visar att 88 procent av ansökningarna om utbetalning beslutades inom den tiden (för år 2021 var det 69 procent).

Det finns ett indikatorvärde som inte är fullt uppnått, värdet för ”antal företag som får bidrag” inom insatsområde 1, regionalfonden. Målet är 160 företag och vi ligger på 126 företag hitintills. Detta kan delvis bero på att 60 procent av projekten ägs av föreningar, offentliga aktörer och de lokala aktionsgrupperna (LAG) själva. För att företag ska få bidrag behöver det vara så kallade projektstöd till företag eller paraplyprojekt där delprojekten genomförs av företag. Oftast är det istället projekt som går mot indikatorn ”antal företag som får annat stöd än ekonomiskt”, där vi har ett mål på 440 företag och nu är uppe i 2 913 företag som resultat. I grunden skulle detta kunna vara en missbedömning när man satte de ursprungliga målvärdena. Antingen en missbedömning när det gäller vilka som skulle söka stöd eller att man missbedömde vad skillnaden på annat stöd än ekonomiskt stöd och bidrag innebär. För att se till att det är rätt i underlagen (att sökande företag inte har missat att fylla i ett värde för sin egen organisation när det gäller antal företag som får bidrag) görs en manuell genomgång av ansökningarna som sen justeras vid behov.

Ytterligare uppgifter

I detta kapitel ska man lägga till ytterligare uppgifter beroende på programmets innehåll och mål och här har vi i Sverige lagt till om EU:s strategi för Östersjöområdet. Här nämner vi bland annat leaderområdet Sydostleader som har genomfört ett transnationellt samarbetsprojekt inom regionalfonden. Utöver detta har leaderområden som finansieras genom landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet har genomfört transnationella samarbetsprojekt med samarbetspartners i Östersjöregionen.

Övervakningskommittén beslutar att godkänna årsrapporten och att ge Jordbruksverket mandat till mindre tekniska/redaktionella justeringar i samband med att dialog hålls med EU-kommissionen.

4 Lägesrapport

Anna Helmers, Jordbruksverket presenterar den lägesrapport som tidigare skickats ut till ledamöterna. Se bilaga 4.

Uppgifterna till lägesrapporten är uttagna den 1 april vilket innebär att rapporten innehåller data fram till och med den 31 mars 2023.

Budgetutnyttjande för regional-och socialfonden.

Budgetutnyttjandet för ERUF och ESF ligger över 100 procent, vi har nått målet. Vad gäller utbetalt stödbelopp ligger vi nära målvärdet, ERUF på 87 procent och ESF på 93 procent i jämförelse med målvärdet som ligger på 91 procent.

Resultatmål regional-och socialfonden

Programmet ligger bra till i relation till programmets resultatmål. En av aktivitetsindikator är antal projekt i orter med mer än 5000 invånare här ser vi att 134 projekt är del- eller slututbetalda. Den andra resultatindikatorn är antal projekt stad/land är 197 projekt är del- eller slututbetalda.

För Socialfonden ligger måluppfyllelsen på 106 procent baserat på indikatorn om antal deltagare, just när 2 554 deltagare registrerade.

Ansökningar, beviljat stöd och kvar att bevilja

Totalt har 88 procent av budgeten till projekt beviljats. I höstas låg motsvarande siffra på 85 procent.

Det återstår ca 119 miljoner kronor i landsbygdsfonden och där har leaderområdena fram till och med 2023 december på sig att lämna in ansökan om stöd för vidare behandling hos Jordbruksverket.

För ERUF och ESF har vi beviljat hela budgeten och inneliggande ansökningar ska avslås.

Utbetalningar april 2022.

Totalt har 66 procent för alla fonderna betalats ut, motsvarande siffra i höstas låg på 59 procent.

För ERUF och ESF där vi har betalat ut 87, respektive 93 procent av budgeten. – det är nära målvärdet som är på 91 procent. EHFF ligger något under målvärdet.

Diskussion:

Ulrika Holmgren, Landsbygdsnätverket: När ni övertecknat för regional- och socialfondsprogrammet, hur har ni räknat när det gäller återflöden?

Annelie Ström, Jordbruksverket: Vi har räknat med ca 10 procent i återflöde. Vi har fått chans eftersom vi inte har haft någon tidigare programperiod att jämföra med då programmet var nytt för oss denna programperiod. Det har också varit svårt att jämföra mot återflöden i början av programperioden då programmet kom igång något senare.

5 Diskussion om fortsatt forum

Diskussionen leds av Jordbruksverket. Annelie presenterar bakgrunden till dagordningspunkten och inspel som inkommit från LUS om fortsatt forum och därefter lämnas ordet fritt.

Mia Lundqvist, Lokala aktionsgrupper inom lokalt ledd utveckling kommenterar att rent ekonomisk kan det bli svårt att ha något annat än digitala möten för ett sådant forum. Men något fysiskt möte vore bra, dialogen blir så mycket bättre.

Petra Senthén, Göteborg Stad tycker **fortsatt forum** är en intressant tanke och att Göteborg stad tror det kan vara en bra väg framåt. Den kommunala nivån kan vara en viktig del med perspektivet som medfinansier och finansiering för civilsamhället som kan komplettera programmet. **Synpunkten gäller oavsett** om Göteborgs stad kan vara med i detta forum som diskuteras **eller inte**.

Andreas Mattisson, Jordbruksverket säger att det är intressanta tankar i diskussionerna om forumet. Vi kan inte hålla kvar vid flerfondshantering parallellt genom ett sånt här forum. Det kan bli fel att som till följd av ÖK ha ett separat forum. Det är viktigt att ledamöterna i det nya ÖK får en ärlig chans ta sitt ansvar. Jag har förhoppningen om att det som efterfrågas kan behållas genom tematiska insatser och leaderträffar.

Anette Lindén, Arbetsförmedlingen säger att ur arbetsförmedlingens perspektiv skulle man inte vara med permanent i ett sådant forum som diskuteras. Anette tror att forumet har en roll och arbetsförmedlingen kan självklart vara med och bidra om det efterfrågas. Vi är väldigt engagerade i regionala sammanhang tillsammans med regioner, civilsamhället och andra organisationer.

Tobias Olsson, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har samma bild av forumet som Andreas. Utgångspunkten är ÖK för CAP och man kan på förekommenanledning anordna fördjupning om Leader, likaså använda leaderträffar för diskussion och utbyte. Utifrån departementets behov är det tillräckligt. Vi anser att ÖK-strukturen kan omhänderta dessa intressen.

Ulrika Holmgren, Landsbygdsnätverket - Funderar på synpunkterna från LUS. Kan man inte skicka in dessa till Maria Ahlsved som arbetar med Rural Pact? Kanske inte göra ett separatspår utan istället integrera tankarna om forum i det.

Andreas Mattison, Jordbruksverket tillägger att vi har höga krav från kommissionen på att följa programmet, detta kommer sekretariatet för ÖK se till att göra noga. I Strategiska planen finns det nu ett betydligt större mått av resultatstyrning vilket gör att vi kommer ha bra koll på utvecklingen inom Leader.

Magnus Jensen, Länsstyrelsen Västernorrlands län tillägger att Jennie Edvinsson sitter med i ÖK för Strategiska planen som representant för Leader. Jag är inne på samma spår som Andreas, erfarenhetsutbyten mellan leaderkontor kan skötas bra i andra forum.

Mia Lundqvist, Lokala aktionsgrupper inom lokalt ledd utveckling kommenterar att utbytet mellan leaderkontoren sker kontinuerligt i det dagliga arbetet hos leaderkontoren. Men

det vi hör från andra aktörer, som kommuner och civilsamhället är att det behövs någon form av forum som det vi haft här i ÖK. Det betyder inte att vi ska ha en egen övervakningskommitté utan i stället en annan typ av forum för dialog. Mia tillägger också att hon vid sin senaste tjänsteresa i Bryssel lyssnat till hur kommissionen ser på flerfondslösning och att det är målet i framtiden. Det framkom också att kommissionen är besviken på Sverige som gått från flerfondslösning.

Tobias Olsson, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet avrundar diskussionen och säger att det inte är aktuellt med ett separat ÖK utan att ev fortsatt dialog ska hanteras i annan ordning, förslagsvis med utgångspunkt i befintliga forum. Tobias ber Sekretariatet att tillsammans med LUS analysera frågan vidare och föreslå en fortsatt hantering som kopplar till befintliga strukturer. Lösningen presenteras på nästa ÖK i höst.

6 Utvärderingar

Carl Strömberg, Jordbruksverket presenterar pågående och kommande utvärderingar.

Just nu pågår en utvärdering om Genomförande av LLU genom leadermetoden som ska vara klar hösten 2023. Syftet med utvärderingen är att förbättra kunskapen om genomförandet av LLU som finansieras genom Landsbygdsprogrammet under programperioden 2014-2020. Utvärderingen består av tre delar: Bedöma genomförandets måluppfyllelse, resultat och effekter, Bedöma genomförandemekanismen för lokalt ledd utveckling, samt Studera mervärden av genomförandet av lokalt ledd utveckling genom leadermetoden. De preliminära resultaten visar på att det finns vissa samband mellan gynnsam lokal utveckling och investerade leaderresurser, men att kausaliteten är svår att belägga. Det finns kvalitativa vittnesmål om goda resultat från projekten och en påverkan på övergripande mål. Utvärderingen visar överlag på ett engagerat lokalt genomförande, men att det finns utmaningar kring personberoende och vissa delar av administrationen. I de preliminära resultaten syns det att leadermetoden skapar mervärden.

Carl går igenom genomförda utvärderingar under programperioden. Än så länge är det fjorton färdiga utvärderingar. En utvärdering heter Minsta effektiva budget för åtgärder inom lokalt ledd utveckling. Syftet var att undersöka hur stora budgetar regionalfonden och socialfonden bör ha för att det ska vara effektivt att använda pengar från dem inom lokalt ledd utveckling. Utvärderingen resulterade i ett antal rekommendationer bland annat att fördela budgetarna på färre leaderområden eller att öka budgeten. Budgetarna i programperioden var så små att de inte räckte till fler än ett par projekt under perioden inom regional- och socialfonden.

Diskussion:

Petra Senthén, Göteborg Stad frågar om det finns något att säga om indikatorerna kring stad- och landrelationerna? Ett av målen var att stärka relationer mellan ren landsbygd och mer urbana områden.

Carl Strömberg, Jordbruksverket svarar att det antagligen finns med något om det i utvärderingen som är klar i höst.

Mia Lundqvist, Lokala aktionsgrupper inom lokalt ledd utveckling kommenterar vikten av att kunna visa på mervärden genom Leader.

Carl Strömberg, Jordbruksverket håller med och svarar att utvärderingssektariatet på jordbruksverket ska jobba tillsammans med landsbygdsnätverket för att sprida dessa resultat. Det är särskilt viktigt nu när vi antagligen har resultat i utvärderingen som visar på att Leader kan skapa mervärden.

7 Information om aktuella frågor

EU-kommissionen

Heidi Sanevuori, KOM DG Regio, inleder med att tacka för presentationer och uppskattar informationen om att det går bra med handläggningen. Ni har förenklat processerna och att det gett resultat. Programmet går framåt och det ser bra ut. Vi är som vi tidigare har uttryckt besvikna på att ni lämnar flerfondslösningen eftersom att vi såg ett stort värde i det arbetet. Jag vill informera om ett event i juni i Timisoara ”deliver a capacity building event dedicated to community-led local development (CLLD) in urban areas” länk nedan. Det blir ett bra tillfälle att utbyta erfarenheter.

<https://www.urban-initiative.eu/events/delivering-high-quality-community-led-local-development-urban-areas>

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Anna Wikström, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, informerar om aktuella frågor. Det pågår en uppdatering av Livsmedelsstrategin som går under namnet Livsmedelsstrategin 2.0. Den nuvarande Livsmedelsstrategin lades fram i en proposition 2017 som 7 av 8 riksdagspartier står bakom. Vi arbetar för fullt med att uppdatera den. Vi tar inspel från berörda myndigheter och organisationer och vi för rundabordssamtal. Den sittande regeringen anser att det är viktigt med förankringen till näringen och att hänsyn tas till omvärldsfaktorer. Uppdateringen av Livsmedelsstrategin kommer att bli ett regeringsbeslut och ska innehålla åtgärder som går mot år 2030. Det är viktigt med långsiktighet.

Anna visar en tidsplan för arbetet (finns i bilaga). Departementet jobbar nu med att skriva promemorian och vi tror på ett regeringsbeslut i början av 2024.

Andra aktiviteter som departementet arbetar med är just nu ändring av den Strategiska planen. Vi har gjort en hemställan om planändring till Jordbruksverket. Den första ändringen handlar om rättelser och mindre justeringar och den är skickad till ÖK för Strategiska planen för synpunkter. Vi hoppas kunna få ett godkännande i oktober. Vi jobbar också på med planändring två. Jordbruksverket kommer att redovisa det den 27 oktober. I det uppdraget ingår analyser.

Fler exempel om vad som är på gång.

- Landsbygdspolitiken prop från 2018
- Bredbandsstrategi mål t o m 2025
- Ny proposition forskning och innovation
- Ny export- och investeringsstrategi

Jordbruksverket

Andreas Mattisson, Jordbruksverket informerar att Jordbruksverket har lagt mycket krut på att se till vi kan leverera ut politiken genom Strategiska planen så att den hamnar rätt i organisationerna. Det följer alltid en viss oro med när man ska leverera ett nytt program, men i stort sett ser det ut som att vi har landat bra denna gång. Vi ser ett gott ansökningstryck rakt över. Alla Leaderområden har nu fått startbesked. I uppdateringen av Livsmedelsstrategin 2.0 bistår vi departementet med olika former av underlag. En annan del som Jordbruksverket jobbar med är Sveriges ordförandeskap. Närmste veckorna är det ett antal evenemang som vi är med och anordnar. Om ett par veckor är det även ett direktörmöte. Vi har också ett antal regeringsuppdrag som vi jobbar med. Vi hanterar ändring av strategisk plan vilket går ut på att anpassa planen mer till lönsamhet och robusthet. Vi jobbar också med ett regeringsuppdrag om att effektivisera arbetet med CAP.

Nätverket för den gemensamma jordbrukspolitiken

Ulrika Holmgren, Landsbygdsnätverket berättar om Landsbygdsnätverkets arbete. Inleder med att visa programmet för höstens Leaderträff den 3-4 oktober. Träffen kommer att genomföras med hjälp av Leader Lappland, Tillväxtverket, LUS och Jordbruksverket. Bland annat kommer Carl Strömberg anordna en workshop för att bland annat gå igenom den pågående utvärderingen.

Det pågår ett samarbete mellan LUS, Jordbruksverket och Landsbygdsnätverket när det gäller utbildning. LUS ska komplettera Jordbruksverket med relevanta och konkreta exempel. Det handlar om både filmer och annat informationsmaterial.

Ulrika visar exempel på hur de jobbar med att sprida goda exempel i nya perioden. De har tät dialog med andra involverade på Jordbruksverket om ansvarsfördelning. Generellt sett ser nätverket att de har god respons för sina inlägg i sociala medier. Särskilt bra tycker nätverket att det går för inlägg om Leader, vilka har delats ett flertal gånger.

LUS har i samarbete med Landsbygdsnätverket lanserat en ny webb; leadersverige.se. Alla leaderområden är anslutna och nästan samtliga områden har valt den grafiska profil som tagits fram. Lanseringsfilmen delades tjugosex gånger och har hittills en räckvidd på ca 6 600 konton.

Mia Lundqvist, Lokala aktionsgrupper inom lokalt ledd utveckling kommenterar att de är nöjda med den gemensamma webben, nu kan de synas på samma sätt utåt.

Ulrika informerar om annat som är aktuellt just nu, bland annat en podd om sociala innovationer där ca 700 lyssnat. Nätverket tillsammans med bland annat LUS, Hushållningssällskapet, Coompanion och Hela Sverige ska leva gjorde en ansökan till Vinnovas utlysning Impact Innovation som tyvärr inte gick hela vägen. Nätverket har även under våren genomfört en workshop om Rural Vision/Rural Pact med ett 15-tal nationella organisationer samt arrangerat en internationell Rural Pact konferens.

8 Projektpresentation

Marcus Olsson och Elisabeth Lindholm, Strömsunds kommun, presenterar projektet Från praktik till jobb - att bo och verka i Strömsunds kommun (socialfondsprojekt). Ett lyckat socialfondsprojekt som inte hade kunnat genomföras utan lokalt ledd utveckling. Projektet finansierades av leaderområdet Leader 3sam, total finansiering var 581 995 kr. Stödsökande var Strömsunds kommun. Syftet var att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för individer som står långt från arbetsmarknaden. Utveckla samverkan mellan näringslivet, organisationer och kommunen samt resursoptimera verksamheter för största möjliga effekt. Det övergripande målet var att öka deltagarnas chanser till att få en anställning genom arbetspraktik. Projektet resulterade i nya praktikplatser och näringslivskontakter vilket i sin tur lett till anställningar. Ett räkneexempel som beskrivs var att det skulle räcka med att en anställd hjälper 2 personer att få jobb på ett företag för ett år framåt så är hens lön finansierad för 1 år. Projektledarens arbete i projektet har bara genom att skapa anställningar tjänat in ca 480 000 kronor för kommunen under 1 år, om man inte räknar in att det är A-kassegrundande.

En av slutsatserna i projektet är att samverkan är en förutsättning för att kunna skynda på olika processer, effektivisera insatser, upptäcka gemensamma behov som man sen gemensamt kan jobba med.

Diskussion:

Annette linden Arbetsförmedlingen, frågar om projektet haft ringar på vattnet? Finns en överenskommelse med Arbetsförmedlingen?

Elisabeth Lindholm, Strömsunds kommun svarar att det slöts en DUA-överenskommelse (Delegationen för unga och nyanlända) med arbetsförmedlingen. Det påverkar hela processen med att få en överblick med arbetspolitiska insatser. Relationen till Arbetsförmedlingen har förbättrats genom projektet genom att Marcus fick en kontaktperson på Arbetsförmedlingen. De blev ett bra samarbete. Elisabeth nätverken kan byggas på, vi lär oss kontaktvägar och arbetssätt.

Andreas Mattisson, Jordbruksverket tackar för en intressant presentation och betonar vikten av att de lyfter fram det samhällsekonomiska perspektivet genom ett räkneexempel. Det är ett bra exempel på hur vi kan visa på mervärdet som Leader kan ge. I presentationen fick vi höra att ni tror detta kan genomföras på fler ställen i landet. Hur skulle man kunna jobba ännu mer effektivt, hur skulle det kunna se ut i andra områden?

Elisabeth Lindholm, Strömsunds kommun svarar att de kunde fått ut mer om de var mer tätbefolkat, att företagsbesöken kunde varit dubbelt så många fler i andra områden till exempel

Magnus Jensen, Länsstyrelsen Västernorrlands län frågar vilken styrka som har ni haft hos er i Strömsund jämfört med andra platser. Har ni som en liten kommun bättre kontakt med företag?

Marcus Olsson, Strömsunds kommun svarar att de absolut är en styrka att de har bra kontakt med företag. Det finns flera mötesplatser, till exempel i idrotten, där kan företagskontakter skapas. Elisabeth fyller i att fördelen med en liten kommun är tilliten, man kan lita på att det blir som man bestämt- man håller det man lovar.

9 Övriga frågor

Inga övriga frågor.

10 Datum för nästa möte

Ordförande Tobias Olsson, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Datum för nästa möte med övervakningskommittén för lokalt ledd utveckling kommer vara den 3 oktober mellan 12:00 – 13:00 i samband med Leaderträffen som är den 3 – 4 oktober 2023. ÖK-mötet kommer att vara ett hybridmöte.

Annelie Ström uppmuntrar ledamöterna att följa med till Lycksele då det är ett bra evenemang.

11 Mötet avslutas

Tobias Olsson

Ordförande

Anna Helmers

Sekretariatet för övervakningskommittén

Bilagor

Bilaga 1. Dagordning

Bilaga 2. Deltagare

Bilaga 3. Årsrapport

Bilaga 4. Lägesrapport